

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
мәктәп туры өчен олимпиада биремнәренең җаваплары
2022-2023 уку елы, 11 нче сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий школьного тура по татарскому языку
для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык)
2022-2023 учебный год, 11 класс**

Максимальный балл – 107

I. Устная часть. (макс. б. – 25)

**Озаглавьте картину (5 баллов). Составьте 10 предложений по картине
(по 2 балла = 20 баллов. Макс. 25 б.)**

“Сихри дөнья”, “Рәхәт мизгелләр” һ.б.

I. Письменная часть.

1. Напишите ответы на поставленные вопросы и составьте толкование слова “үлән”, используя Ваши ответы. (по 1 б., 3б. –за толкование, макс. б. - 7).

- Нәрсә ул – үлән?

-

- Ул биекме? Анда бананнар үсәме?

-

- Ул кыярмы? Аны кешеләр ашыймы?

-

- Казанда кыш көне үлән бармы?

-

№	Предложения	Макс.кол-во баллов	Баллы
		-7	
1.	Үлән жирдә үсә, ул – яшел.	1	
2.	Юк, ул биек түгел. Анда банан үсми.	1	
3.	Юк. Аны кешеләр ашамый, сыерлар, сарыклар ярата.	1	
4.	Кар астында бардыр, мөгаен.	1	
	Үлән жирдә үсә, яшел төстә, аны кешеләр ашамый, сыерлар, сарыклар ашый. Анда жиләк-жимеш үсми, кыш көне кар астында кала.	3	

2. Соедините слова двух столбиков и составьте словосочетания используя послелогои и послеложные слова (по 3 б. за правильное словосочетание. Макс. 21 б.)

Образец: Парктагы күлдә көймә белән йөзәргә

1) <u>йөзәргә</u>	вокзал, кафе
2) барырга	театр, машина
3) килеп житәргә	Идел, касса
4) йөгерергә	стадион, сукмак
5) йөрергә	троллейбус, тукталыш
6) узып барырга	<u>күл, парк, көймә</u>
7) барып кайтырга	автобус, гараж
8) очарга	шәһәр паркы, вертолёт

№	Предложения	Макс.кол-во баллов - 21	Баллы
2.	Вокзал янындагы кафега барырга	3	
3.	Троллейбус белән тукталышка килеп житәргә	3	
4.	Стадионда сукмак буйлап йөгерергә	3	
5.	Театр каршынан машина белән узып барырга	3	
6.	Идел буендагы кассага барып кайтырга	3	
7.	Шәһәр паркы өстеннән вертолетта очарга	3	

3. В каком предложении допущена ошибка? (2 б.)

- 1) Энемнең хыялы – жырларга өйрәнү.
- 2) Түбән Кама – химиклар шәһәре.
- 3) **Казан – элек-электән мәдәният һәм сәнгать үзәк (үзәге).**
- 4) Алабуга – иң борынгы шәһәрләребезнең берсе.

4. Выберите и вместо многоточия ставьте фразеологизм. (по 2 б., макс. б. - 8)

А. Бу мәсьәләгә ... ярамый.

Ә. Узган ел ... вакыйгаларга бай булды.

Б. Әнием аш-су пешерергә бик оста, аның бәләшләре ... була.

В. Кешедән ... – жиңел, аңа ярдәм итергә тырышырга кирәк.

- 1) телеңне йотарлык
- 2) йөз чөерү
- 3) уңышлардан баш әйләнерлек
- 4) күз йомарга

А -4); Ә- 3); Б -1); В -2).

5. В каком ряду слова образованы только при помощи словообразующих аффиксов? (2 б.)

- 1) саранлык, сипкеч, эшемдә
- 2) элгеч, юлчы, каләмдәш
- 3) әдәпле, баскыч, күршедә
- 4) каенда, жиләклек, халык

6. Переведи на татарский язык и запиши (по 3б.- макс.15 б.)

1. Елабуга – старинный городок в Татарстане 2. Здесь родились: кавалерист-девица Н.А.Дурова, художник И.И.Шишкин, известный ученый психиатр В.М. Бехтеров, маршал Советского Союза Л.А. Говоров и другие известные люди. 3. Эта земля хранит память об отрядах Емельяна Пугачева, о писателях А.Н.Радищеве и В.Г.Короленко, о командире гражданской войны В.И. Чуйкове. 4. В Великую Отечественную войну Елабуга послала на фронт тысячи бойцов. 5. Елабуга включена в число исторических городов.

№	Предложения	Макс.кол-во баллов - 15	Баллы
1.	Алабуга – Татарстандагы борынгы шәһәрчек.	3	
2.	Монда кавалерист Н.А.Дурова, рәссам И.И. Шишкин, танылган психиатр В.М. Бехтеров, Советлар Союзы маршалы Л.А.Говоров һәм башка танылган кешеләр туган.	3	

3.	Бу жир Емельян Пугачев отрядлары, язучылардан А.Н.Радищев һәм В.Г.Короленко, гражданнар сугышы командиры В.И. Чуйков турындагы хатирэләрне саклый.	3	
4.	Бөөк Ватан сугышы елларында Алабуга меңләгән сугышчыларын фронтка озата.	3	
5.	Алабуга тарихи шәһәрләр исемлегенә кертелгән.	3	

7. В какой последовательности нужно расставить предложения, чтобы получился текст? (макс.б.- 8)

А) Ашый торган ризыкта витаминнар булуы бик мөһим.

Ә) Һәркем сәламәт булу өчен тырышырга тиеш.

Б) Шуңа күрә кешеләр ит тә, сөт ашамлыклары да, яшелчәләр дә, жиләк-жимеш тә ашарга тиеш.

В) Сәламәт булырга теләсәң, иң беренче чиратта яхшы тукланырга кирәк.

1) Ә, В, Б, А

2) В, Ә, Б, А

3) Ә, В, А, Б

4) В, Ә, А, Б

8. Образуй новые слова из корня күз с помощью аффиксов (по 1б. за каждое слово, макс. б. - 7).

Күз +... =, күзле, күзлек, күзәнәк, күзәтү, күзсенү, күзәтүче...

9.Найди грамматический правильное продолжение предложения (2 б.)

Яңгыр ява,

1) ләкин без бернәрсә белмибез.

2) шунда кичә башланды.

3) шул вакытта кыш та җитте.

4) шулай да без юлга чыктык.

10. **Выполните коммуникативные задания. (10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ).**

Скажи родителям (маме , папе):

- что ты беспокоишься за их здоровье;
- **Этием, энием, мин сезнең сәламәтлегегез өчен борчылам.**
- что им необходимо ехать отдыхать;
- **Сезгә ял итәргә барырга кирәк.**
- что очень полезно употреблять витаминные продукты;
- **Витаминлы ризыклар ашау бик файдалы.**
- что перед сном нужно гулять на свежем воздухе;
- **Йокы алдыннан сезгә саф һавада йөрергә кирәк.**
- что ты очень благодарен (на) им и очень хочешь, чтобы они были здоровые
- **Мин сезгә бик рәхмәтле һәм сезнең сәламәт булуыгызны телим.**